

СТРАТЕГІЧНИЙ ПЛАН

ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

М. ЦЮРУПІНСЬК

Підготовлено

Експертним Комітетом економічного розвитку міста

за сприяння

проекту «Економічний розвиток міст»

за підтримки

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

2007

Зміст:

ВСТУП	3
СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ	5
РЕЗУЛЬТАТИ SWOT-АНАЛІЗУ	5
ПЛАНИ ДІЙ	8
• Залучення інвестицій	9
• Розвиток туризму	13
• Соціально-культурний і професійний розвиток мешканців міста	17
ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТІВ	20
УПРАВЛІННЯ ВПРОВАДЖЕННЯМ	24

Додатки:

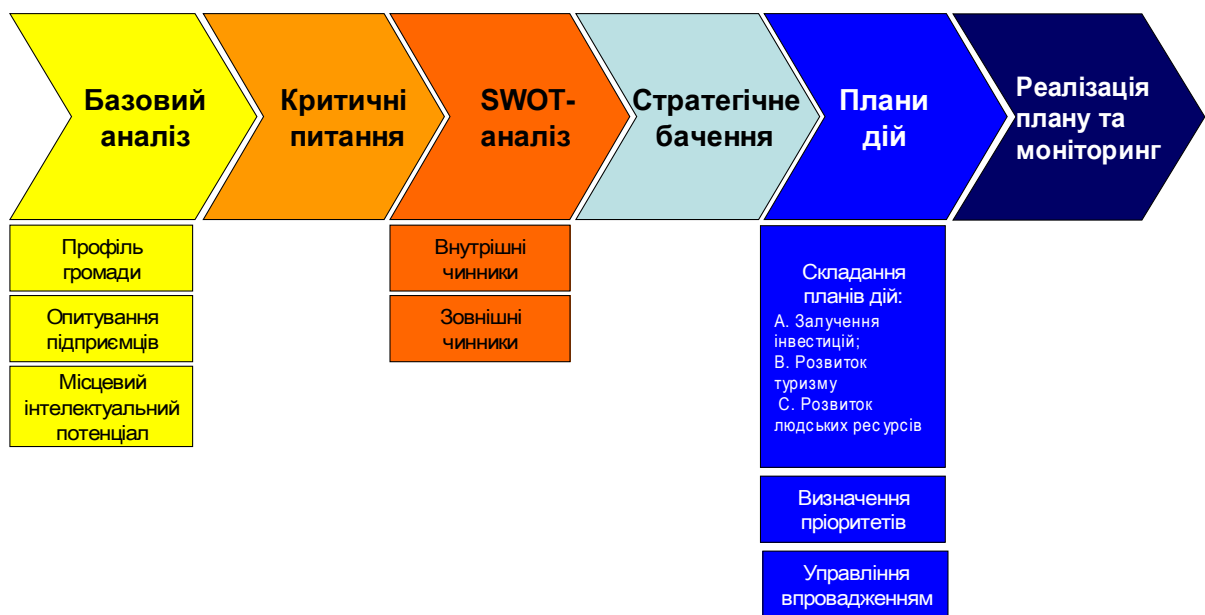
ПРОЕКТНІ ЛИСТКИ	
ЗВІТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ПІДПРИЄМЦІВ МІСТА	
ПРОФІЛЬ ГРОМАДИ МІСТА	

Богдане

ВСТУП

Весною 2007 року лідери громади Цюрупинська погодилися, що необхідно створити стратегію економічного розвитку міста. У квітні 2007 року міський голова Ганна Грибовська запросила понад 20 представників місцевих підприємств, приватних підприємців, представників навчальних закладів, органів місцевого самоврядування та інших установ спільно утворити в місті Експертний Комітет економічного розвитку. Перед Комітетом було поставлене завдання, дотримуючись певного структурованого процесу, розробити довгостроковий план економічного розвитку міста. Стратегічний план створювався у співпраці з проектом «Економічний розвиток міст» Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), радники якого виконували функції консультантів комітету з розробки стратегії економічного розвитку.

Блок-схема процесу стратегічного планування економічного розвитку

На першій стадії проекту було здійснено «сканування середовища». Співробітники міської ради за підтримки консультантів проекту «Економічний розвиток міст» підготували профіль громади, який містить демографічну інформацію про місцеве населення, інформацію про місцеву економічну базу, комунальну та технічну інфраструктуру, стан довкілля та умови життя. Дані та першоджерела були надані багатьма виконавчими органами міської ради, Центром зайнятості, районними органами, управлінням статистики та іншими установами.

Члени Експертного Комітету брали участь в опитуванні «Вивчення думки підприємців». Для опитування були обрані представники найбільших роботодавців Цюрупинська, малих і середніх підприємств, які працюють як у промисловому секторі, так і у сфері торгівлі та надання послуг. Опитування мало на меті дізнатися про ставлення респондентів до міста, про проблем, які вони вважають найбільш серйозними, про їхні очікування та плани на майбутнє.

Існування такої фундаментальної бази знань відіграло важливу роль, коли члени Експертного Комітету визначали сьогодишні та майбутні вирішальні чинники (критичні питання) економічного розвитку міста, на яких зосередиться Стратегічний план, а саме:

- **Залучення інвестицій**
- **Розвиток туризму**
- **Розвиток людських ресурсів**

У червні 2007 р. учасники Експертного Комітету провели так званий SWOT-аналіз. Його завданням було проаналізувати сильні та слабкі сторони міста (аналіз внутрішніх чинників) й оцінити позицію міста порівняно з іншими містами України, з якими Цюрупинськ конкурує за

робочі місця та інвестиції. Конкуренентоспроможність Цюрупинська також розглядалася в контексті аналізу зовнішніх чинників: сприятливих можливостей і загроз.

Експертним Комітетом з розробки стратегії економічного розвитку було сформовано проект стратегічного бачення – яким, на одностайну думку членів Експертного Комітету, має бути місто в майбутньому. Стратегічне бачення є вступом до Стратегічного плану економічного розвитку. Результати SWOT-аналізу та формулювання стратегічного бачення були обговорені й схвалені на другому засіданні Експертного Комітету з розробки стратегії економічного розвитку в липні 2007 року.

Після цього на черговому засіданні Експертного Комітету з розробки стратегії економічного розвитку здійснювалось обговорення поточного стану стосовно кожного з трьох вищезгаданих критичних питань і досягнення консенсусу щодо кроків, які має зробити місто, підприємства та інші партнери, щоб досягти покращень у цих питаннях. До участі у обговоренні залучались представники міської ради, підприємств, органів державного управління, а також інші особи – спеціалісти, які забезпечували наявність необхідного досвіду і спеціальних знань. За підсумками зустрічей було внесено низку змін та доповнень, зокрема напрям С було сформульовано, як «Соціально-культурний і професійний розвиток мешканців міста».

Далі, проводились зустрічі Експертного Комітету з розробки стратегії економічного розвитку для підготовки Планів дій, які складаються зі стратегічних та оперативних цілей і завдань, спрямованих на вирішення проблем з кожного критичного питання. Саме Плани дій є стрижнем Стратегічного плану.

Стратегічний план економічного розвитку Цюрупинська є амбітним, і в його впровадженні братимуть участь багато організацій та окремих осіб. План визначає кроки із зміцнення бізнес-інфраструктури (особливо в галузі туризму) в місті, проведення системної роботи з покращення місцевого інвестиційного клімату і розширення інвестиційних можливостей.

У плані робиться наголос на створенні постійного партнерства між міською владою та підприємцями і на реалізації комплексної програми економічного розвитку міста. У процесі впровадження плану буде розроблено багато матеріалів, створюватимуться бази даних, виникатимуть спільні проекти, здійснюватиметься інша діяльність. Усе це вестиме до поліпшення бізнесового середовища, кращої підтримки розвитку підприємств. Одна з цілей проекту – полегшити доступ до інформації та сприяти ефективній комунікації.

З процесу планування в Цюрупинську в цілому та з остаточного Стратегічного плану зокрема випливає кілька важливих висновків.

По-перше, і представники міської ради, і місцеві підприємці відчувають свою відповідальність за майбутнє міста та готові присвятити свій час, інші ресурси досягненню такого майбутнього, яке вони разом визначили й окреслили в Стратегічному плані.

По-друге, в Цюрупинську та поза ним існують ресурси, які, за належної організації, можна використати таким чином, щоб вирішити найбільші проблеми міста. Реальне досягнення стратегічних цілей плану вимагатиме співпраці, волі та відданості всіх лідерів громади.

По-третє, питання інфраструктури та інформаційної системи для туристичного бізнесу, розвитку людських ресурсів та залучення інвестицій є взаємопов'язаними, а отже ефективна робота над ними можлива лише за умови, що вони сприймаються та усвідомлюються у цілому. Покращення в одному з питань сприятиме покращенням в інших.

Успіх упровадження залежатиме від тривалої відповідальності за нього людей, які були членами Експертного Комітету з розробки стратегії економічного розвитку, а також усіх інших, хто матиме нагоду взяти участь у реалізації сформульованого бачення майбутнього міста. Тому рекомендується сформувати Комітет з управління впровадженням (КУВ) з найбільш активних членів громади міста. Завданням КУВ буде здійснювати моніторинг виконання всіх проектів (оперативних цілей) Стратегічного плану.

СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ

Стратегічне бачення – це спільне, погоджене на основі консенсусу, бачення того, як місто має виглядати в майбутньому. Стратегічне бачення є вступом до стратегічного плану економічного розвитку. Воно пояснює вихідну позицію, з якої члени Експертного Комітету з розробки стратегії економічного розвитку розпочинають створення плану.

Запропоноване формулювання бачення містить ідеї, які члени Експертного Комітету з розробки стратегії економічного розвитку (представники бізнесу, влади та громадськості міста) вважали найважливішими для майбутнього Цюрупинська, а саме: місто зі сприятливим бізнес-кліматом і розвиненою інфраструктурою, з диверсифікованою промисловістю, привабливе для інвесторів.

Дане стратегічне бачення було узгоджене та затверджене на засіданні Експертного Комітету з розробки стратегії економічного розвитку.

Місто Цюрупинськ – зелений оазис у єдиній в Європі Олешківській пустелі, столиця останньої козацької Січі, скарбниця величезних запасів питної води, сучасне перехрестя історичних шляхів до Візантії та Криму.

У майбутньому місто стане:

- Потужним промисловим та логістично-транспортним вузлом на шляху до курортів півдня України
- Містом зі сприятливими умовами для залучення інвестицій та розвинутою інфраструктурою бізнесу
- Розвинутим центром елітного та екстремального туризму
- Містом культурних та духовних традицій з власним архітектурним обличчям
- Чистим, красивим, затишним, комфортним містом для життя та відпочинку.

РЕЗУЛЬТАТИ SWOT-АНАЛІЗУ

Зустріч Комітету з економічного розвитку для проведення аналізу внутрішніх і зовнішніх чинників відбулася 19 червня 2007 р. У зустрічі взяли участь 20 членів КЕР. Учасники обговорили сильні та слабкі сторони Цюрупинська, а також можливості та загрози стосовно кожного з критичних питань окремо та міста в цілому. За своїм призначенням SWOT-аналіз є «інструментом» Комітету для підготовки реалістичних і здійснених планів дій, в яких поряд зі середньостроковими стратегічними цілями будуть визначені короткострокові оперативні цілі – власне проекти. Упровадження цих проектів повинно, з одного боку, усунути слабкості міста з одночасним посиленням його сильних сторін, а з іншого – повною мірою скористатися сприятливими можливостями, які можуть виникнути завдяки дії зовнішніх сил, уникаючи загроз.

АНАЛІЗ ВНУТРІШНІХ (сильні і слабкі сторони) ТА ЗОВНІШНІХ (сприятливі можливості і загрози) ЧИННИКІВ ЕКОНОМІКИ МІСТА

Критичне питання А. Залучення інвестицій

Сильні сторони

- Географічне положення (близько море, поряд обласний центр);
- Розвинута транспортна мережа;
- Зростаючі обсяги промислового виробництва (особливо целюлозно-паперове виробництво);
- Диверсифікація галузей виробництва: промисловість, будівництво, транспорт;
- Компактність міста;

- Розмежування промислової і житлової зон міста;
- Наявність земельних ділянок придатних для інвестування;
- Поклади піску для виробництва будівельних матеріалів;
- Поклади якісної питної води та достатні об'єми технічної води;
- Наявність лідера національного рівня – бренд «Журавко».

Слабкі сторони

- Розширення тіньового сектору економіки;
- Неприятливий інвестиційний клімат;
- Незначні обсяги залучених інвестицій;
- Низька конкурентоспроможність місцевої продукції;
- Відсутність ефективних правових механізмів використання природних ресурсів.

Можливості

- Відродження місцевих виробників;
- Покращення маркетингової діяльності органів місцевого самоврядування;
- Будівництво гіпермаркетів;
- Розвиток міжнародного оптового ринку в Копані;
- Розвиток вітроенергетики.

Загрози

- Погіршення візового режиму з Росією та країнами Європи;
- Нестабільність законодавства (податкового і митного) та валютного курсу;
- Політична та економічна нестабільність в країні;
- Подальший безконтрольний вивіз лісу, піску;
- Місто знаходиться у зоні затоплення;
- Зона ризикованого землеробства;
- Загроза піщаних буревіїв;
- Порушення екологічного балансу (зовнішні та внутрішні фактори);
- Збільшення вартості енергоносіїв – зменшення конкурентноздатності, вища собівартість місцевих компаній;
- Наявність конкурентних ринків робочої сили.

Критичне питання В.   Розвиток туризму

Сильні сторони

- Сприятливі транспортні можливості;
- Наявність АЗС європейського класу;
- Привабливість ландшафту та чудовий мікроклімат;
- Наявність річок, озер та заплав (йодове озеро з лікувальними властивостями);
- Екологічне безпечне навколишнє середовище (45 тис. га соснового лісу, багатого на дичину та гриби, підземні поклади прісної води);
- Унікальність історичної спадщини, багаті культурні традиції;
- Збільшення кількості транзитних туристів і гостей міста;
- Місцевий патріотизм;
- Високий відсоток заможних громадян;
- Розвинуте садівництво та виноградарство у приватному секторі.

Слабкі сторони

- Відсутність туристичного бренду міста;
- Незадовільний стан міських шляхів;
- Проблеми утилізації сміття, стихійні сміттєзвалища;
- Незадовільний стан будинків приватного сектору.

Можливості

- Формування туристичного кластеру;
- Залучення туристів за рахунок розвитку міжнародних транспортних коридорів;
- Розвиток сфери послуг для транзитних туристів («стоп-споруди» на трасі – туалет, вода, душ, ринок, тощо);
- Розміщення гостей Херсонщини у готелях міста;
- Розвиток дегустаційного туризму та вино лікування;

- Проведення сертифікації йодового озера;
- Відродження дитячих таборів і спортивних баз навколо міста;
- Відновлення бази "Сосновий бор";
- Розвиток в країні водних видів спорту;
- Розвиток зеленого туризму у селах та виробництва екологічно чистої продукції;
- Розвиток музею просто неба – Олешківська Січ;
- Збільшення кількості людей, які цікавляться екстремальним туризмом, лікуванням (піщані ванни), змаганнями на автомобілях і яхтах, рибальством і мисливством;
- Підвіз туристів з приморських міст.

Загрози

- Негативні зміни законодавства;
- Політична нестабільність та погіршення іміджу України;
- Монополізація ринку туристичних послуг;
- Місто знаходиться у зоні затоплення і піщаних буревіїв;
- Привабливість сусідніх міст їх туристичними можливостями;
- Порушення екологічного балансу (зовнішні та внутрішні фактори)

Критичне питання С.   Розвиток людських ресурсів

Сильні сторони

- Наявність значного людського ресурсу;
- Достатня кількість закладів дошкільної, шкільної та середньої професійної освіти, укомплектованих педагогічними кадрами з відповідною фаховою освітою;
- Значний рівень ділової активності населення та його само зайнятості;
- Високий освітній рівень населення міста;
- Високий загальний рівень життя населення;
- Стабільний рівень безробіття;
- Задовільний рівень надання комунальних послуг;
- Розвинута мережа медичних закладів.

Слабкі сторони

- Неконкурентоздатність рівня заробітної плати;
- Недостатні темпи розвитку житлового будівництва;
- Недостатні надходження до міського бюджету;
- Неефективна діяльність міліції та інших правоохоронних органів;
- Сезонність економічної діяльності у місті.

Можливості

- Збільшення кількості населення;
- Навчання та закріплення кваліфікованих кадрів;
- Спільні зустрічі бізнесу влади громади у пошуку рішень проблем

Загрози

- Нестабільність політичної та економічної ситуації в країні;
- Підсилення ролі центральних органів влади;
- Низький рівень життя, котрий може призвести до соціального вибуху;
- Зниження народжуваності та відтік працездатного населення;
- Високий ступінь ризику підтоплення;
- Наявність конкурентних ринків робочої сили.

ПЛАНИ ДІЙ

Стратегічний план економічного розвитку є продуктом спільного вибору лідерів громади Цюрупинська на основі досягнення консенсусу. В основу плану покладено принцип зосередження зусиль на пріоритетних питаннях розвитку.

Три критичних питання – Залучення інвестицій, Розвиток туризму, та Соціально-культурний і професійний розвиток мешканців міста – були вибрані як вирішальні чинники для подальшого розвитку міста та місцевої економіки. Для кожного з цих питань були складені окремі плани дій, впровадження яких має вести до покращення конкурентної позиції міста Цюрупинська. Плани дій розроблялися членами Експертного Комітету, а також з допомогою людей, які мають професійні знання та досвід у відповідних сферах, або до службової компетенції яких входять відповідні питання.

Стратегія розвитку ґрунтується на амбітному баченні – майбутнього зростання – і на трьох ретельно відібраних критичних питаннях. Залучення інвестицій належить до універсальних чинників, що обумовлюють розвиток місцевих економік, тоді як критичні питання, пов'язані з розвитком туризму та розвиток людських ресурсів міста, віддзеркалюють очікуваний високий потенціал зростання, який має генерувати успішне впровадження стратегії.

Місто Цюрупинськ – зелений оазис у єдиній в Європі Олешківській пустелі, столиця останньої козацької Січі, скарбниця величезних запасів питної води, сучасне перехрестя історичних шляхів до Візантії та Криму

ПЛАНИ ДІЙ У РОЗРІЗІ КРИТИЧНИХ ПИТАНЬ

Критичне питання А. Залучення інвестицій

Найбільша кількість населення міста зайнята в промисловості, будівництві, на транспорті - це майже половина усіх працюючих. У 2006 році успішно здійснювали господарську діяльність 7 промислових підприємств, на яких загальні обсяги виробництва склали більш 48 млн. грн. Найбільшу питому вагу (40%) історично займає целюлозно-паперова промисловість, де обсяги виробництва в порівнянні з 2005 р. зросли у 2 рази. Таким чином, промисловість залишається для міста визначальною галуззю. Саме тут відбуваються найбільші процеси інвестування: загальний обсяг інвестицій з 2000 р. склав більш 6 млн. доларів США. Іноземні інвестиції протягом 2006 р. отримали 11 підприємств міста. Їх загальний обсяг склав за рік 783,5 тис. доларів США, приріст -12,6%. Розпочато будівництво заводу «Хенкель-Баутехнік», що передбачає створення 300 нових робочих місць. Перспективним є будівництво заводу «Дунапак-Південь» (400 робочих місць). Вирішується питання щодо можливості будівництва заводу «Органік-Сістем» (переробка сільгосппродукції). Протягом останніх років відбувається зростання зовнішніх інвестицій в економіку міста, але їх обсяги є недостатніми. Експортна орієнтація місцевої економіки є дуже низькою. Обсяги експорту підприємств невеликі, а більшість з них обслуговують переважно місцевий та регіональний ринки.

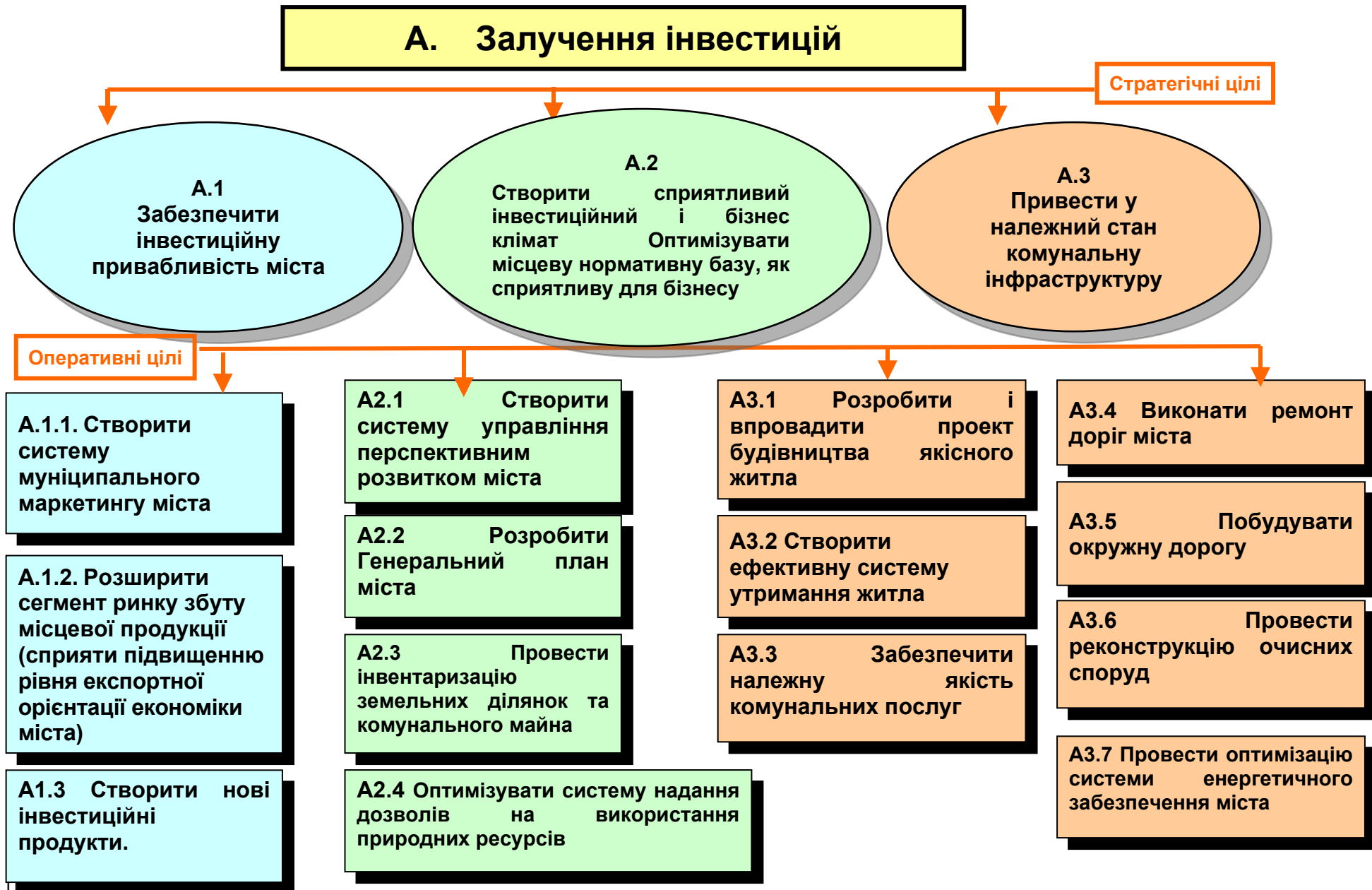
Таким чином, особливо актуальним є питання залучення зовнішніх (як вітчизняних, так і іноземних) інвестицій, шляхом підвищення інвестиційної привабливості міста й привернення до нього уваги інвесторів. Спроможність будь-якого міста залучати зовнішні інвестиції визначається багатьма чинниками, серед яких рівень розвитку комунальної інфраструктури, самобутній зовнішній вигляд міста, а також ефективна система утримання житлового фонду. Потенційні інвестори мають бути впевнені, що у межах міста вони будуть забезпечені усіма міськими ресурсами та послугами, необхідними для якісного життя та ефективного бізнесу.

Одним з завдань місцевої влади має бути сприяння розширенню ринків збуту місцевої продукції, що у свою чергу активізує інвестиційні процеси. Тому нагальною є потреба створити систему муніципального маркетингу міста, в якій одним з завдань є створення та просування інвестиційного бренду міста. Якісна промоція міста завжди позитивно впливає на його імідж. Інструментами такої діяльності можуть бути: створення міського Інтернет-сайту, інвестиційні ярмарки і виставки, каталог інвестиційних пропозицій тощо. Потрібен систематичний збір інформації про інвестиційну ситуацію і конкурентні переваги міста та відображення її у Інвестиційному паспорті міста. Цей документ має бути цільовим, спрямованим на пошук потрібного для міста типу інвесторів, для яких пропозиція міста може бути цікавою.

Доцільним є створення у місцевих органах влади відділу, відповідального за перспективний розвиток міста, зокрема, впровадження стратегічного плану економічного розвитку міста. Міська влада має розробити місцеві правила забудови, регламент залучення інвестицій, тощо. Інвентаризація земельних ділянок і виробничих потужностей підприємств та розширення меж міста, за рахунок придатних для розвитку площ, мають поліпшити місцевий бізнес-клімат та сприяти залученню внутрішніх і зовнішніх інвестицій.

Для участі у проектах щодо одержання міжнародної технічної допомоги доцільно залучати до роботи відповідних фахівців. Це надасть представникам різних сфер бізнесу можливість більше довідатися про фінансовий ринок і його інструменти, а також надати свої бізнес-плани потенційними інвесторам.

Такі місцеві ресурси, як поклади піску для виробництва будівельних матеріалів та наявність земельних ділянок, доступних для інвестування мають сприяти створенню нових інвестиційних продуктів, таких як, промислові зони (парки). Вигідне транспортне розміщення міста є сприятливою передумовою для створення потужного логістичного центру.

A. Залучення інвестицій

Стратегічні цілі:

A1. Забезпечити інвестиційну привабливість міста

A1.1 Створити систему муніципального маркетингу міста

Міська рада, її виконавчі органи спільно з керівниками підприємств запроваджують систему моніторингу ресурсів міста, що передбачає збір інформації про виробничу та інвестиційну ситуацію, виявлення цільових груп споживачів місцевих ресурсів та продукції. Розробляють Інвестиційний паспорт міста (у т. ч. цільові варіанти – для конкретних інвесторів), у якому відображаються конкурентні переваги міста, інвестиційний бренд міста, а також створюють каталог бізнес-пропозицій для потенційних інвесторів та організують систематичну промоцію міста.

Міський голова, міська рада, виконавчий комітет міської ради, підприємці.

A1.2 Розширити сегмент ринку збуту місцевої продукції (сприяти підвищенню рівня експортної орієнтації економіки міста).

Міська рада, її виконавчі органи спільно з керівниками підприємств формують каталог пропозицій продукції, сировини, об'єктів для інвестицій, визначають сегменти збуту продукції та залучення інвестицій. Забезпечують відродження місцевих виробництв, зокрема, вирощування овець, виробництво меду, риборозведення, переробку овочів та фруктів, тощо. Організують систематичну промоцію місцевих виробників (з використанням інтернет-сайту, інвестиційних ярмарок і виставок, друкованих матеріалів, тощо) з метою розширення експорту.

Міський голова, міська рада, виконавчий комітет міської ради, підприємці-виробники.

A1.3 Створити нові інвестиційні продукти.

Міська рада та її виконавчі органи визначають вільні території міста під промислові об'єкти та логістичні центри для інвестування та розпочинають процес підготовки нових промислових і логістичних зон типу «грінфілд», які будуть конкурентоспроможні до промислових майданчиків країн Центральної та Східної Європи. Створюють умови та сприяють залученню інвестицій у будівництво гіпермаркетів на вільних територіях у межах території міської ради. Створюють умови для розширення легальної діяльності учасників оптового ринку сільськогосподарських продуктів, створюють комунальний оптовий ринок.

Міська рада, спеціалісти виконкому з юридичних питань, з питань архітектури та містобудування, з земельних питань, з питань благоустрою.

A2. Створити сприятливий інвестиційний і бізнес клімат. Оптимізувати місцеву нормативну базу, як сприятливу для бізнесу

A2.1 Створити систему управління перспективним розвитком міста

Міська рада та її виконавчі органи визначають підрозділ та особу, відповідальних за перспективний розвиток міста, які забезпечуватимуть впровадження стратегічного плану розвитку міста, сприятимуть створенню інфраструктури розвитку бізнесу (Агенція Регіонального Розвитку, фонд розвитку міста, тощо), розроблять місцеві правила забудови та регламент залучення інвестицій, створять систему розробки проектів щодо одержання грантів.

Міська рада, міський голова, спеціалісти виконкому з юридичних питань, з питань архітектури та містобудування, з земельних питань, з питань благоустрою, з квартирних питань

A2.2 Розробити Генеральний план міста.

Міська рада та її виконавчі органи забезпечують розробку і затвердження Генерального плану міста і нових його меж та проводять диференціацію земельних ділянок за їх вартістю та призначенням.

Міська рада, міський голова, спеціалісти виконкому з юридичних питань, з питань архітектури та містобудування, з земельних питань.

A2.3 Провести інвентаризацію земельних ділянок та комунального майна

Міська рада та її виконавчі органи проводять інвентаризацію земельних ділянок і комунального майна, вивчають наявні у місті виробничі потужності підприємств, зокрема, готелів, торгових закладів, тощо

Міська рада, міський голова, спеціалісти виконкому з юридичних питань, з питань архітектури та містобудування, з земельних питань.

A2.4 Оптимізувати систему надання дозволів на використання природних ресурсів

Міська рада та її виконавчі органи разом з відповідними комунальними підприємствами оптимізують систему надання дозволів і ліцензій на використання природних ресурсів, що знаходяться на території міста, зокрема, піску, питної води, технічної води, тощо.

Міська рада, міський голова, спеціалісти виконкому з юридичних питань, з земельних питань.

A 3. Привести у належний стан комунальну інфраструктуру

A3.1 Розробити і впровадити проект будівництва якісного житла

Міська рада, її виконавчі органи спільно з керівниками будівельних підприємств розробляють та запроваджують у місті проекти будівництва якісного житла.

Міська рада, спеціалісти виконкому з питань архітектури та містобудування, з земельних питань, з питань благоустрою, з квартирних питань.

A3.2 Створити ефективну систему утримання житла

Міська рада, її виконавчі органи спільно з відповідними комунальними підприємствами розробляють та запроваджують у місті ефективну систему утримання житла.

Міська рада, спеціалісти виконкому з питань архітектури та містобудування, з питань благоустрою, з квартирних питань, комунальні підприємства.

A3.3 Забезпечити належну якість комунальних послуг

Міська рада, її виконавчі органи спільно з керівниками комунальних підприємств запроваджують комплекс заходів щодо забезпечення належної якості комунальних послуг у місті.

Міська рада, спеціаліст виконкому з питань благоустрою, комунальні підприємства.

A3.4 Виконати ремонт доріг міста

Виконавчі органи міської ради визначають підрядника, спільно готують необхідну документацію та забезпечують виконання проекту з ремонту доріг міста.

Виконавчий комітет міської ради, спеціалісти виконкому з питань архітектури та містобудування, з земельних питань, з питань благоустрою.

A3.5 Побудувати окружну дорогу

Виконавчі органи міської ради спільно з проектними структурами Облавтодору забезпечують розробку проекту окружної дороги, визначають джерела фінансування, підрядників та забезпечують виконання проекту.

Виконавчий комітет міської ради, спеціалісти виконкому з питань архітектури та містобудування, з земельних питань, Облавтодор.

A3.6 Провести реконструкцію очисних споруд

Виконавчі органи міської ради забезпечують виконання пілотного проекту з реконструкції міських очисних споруд.

Виконавчий комітет міської ради, комунальне підприємство „Цюрупинськ-комунгосп”.

A3.7 Провести оптимізацію системи енергетичного забезпечення міста

Міська рада, її виконавчі органи спільно з керівниками комунальних підприємств запроваджують комплекс заходів щодо оптимізації тепло-, газо-, електро-, водо- забезпечення міста з використанням енергозберігаючих технологій.

Міська рада, виконавчий комітет міської ради, комунальні підприємства.

Критичне питання В. Розвиток туризму

Цюрупинськ має вигідне географічне положення. Місто забезпечене залізничним, автодорожнім та водним сполученням з обласним центром, містами України, АР Крим. У місті працюють шість автозаправних станцій європейського класу. Кількість автобусних маршрутів, їх довжина та чисельність пасажирів щорічно збільшуються. Отже, доцільно стимулювати у місті розвиток галузей з обслуговування транзитних туристів, зокрема, сприяти створенню системи послуг автомобілістам; розвитку закладів харчування і розваг, закладів розміщення; створити систему орієнтації та інформаційні пункти. Потрібне детальне вивчення обсягів та структури пасажиропотоку, з метою залучення до місцевої економіки коштів транзитних туристів.

Хоча кількість гостей, що відвідують місто, щорічно збільшується, єдиний готель міста заповнений лише на 15%. Перспективним напрямком в залученні до міста відвідувачів і гостей є розроблення туристичних маршрутів. Наприклад, в мальовничому Цюрупинському лісі є приміщення колишнього санаторію-профілакторію "Сосновий бор", що потребує відновлення. Потрібен розвиток міської інфраструктури розваг та відпочинку. Місто має перспективи розширення мережі торгових точок та закладів ресторанного господарства, дегустаційного туризму, закладів грального бізнесу, сфери послуг таксі, інших потрібних для гостей те населення першочергових видів послуг.

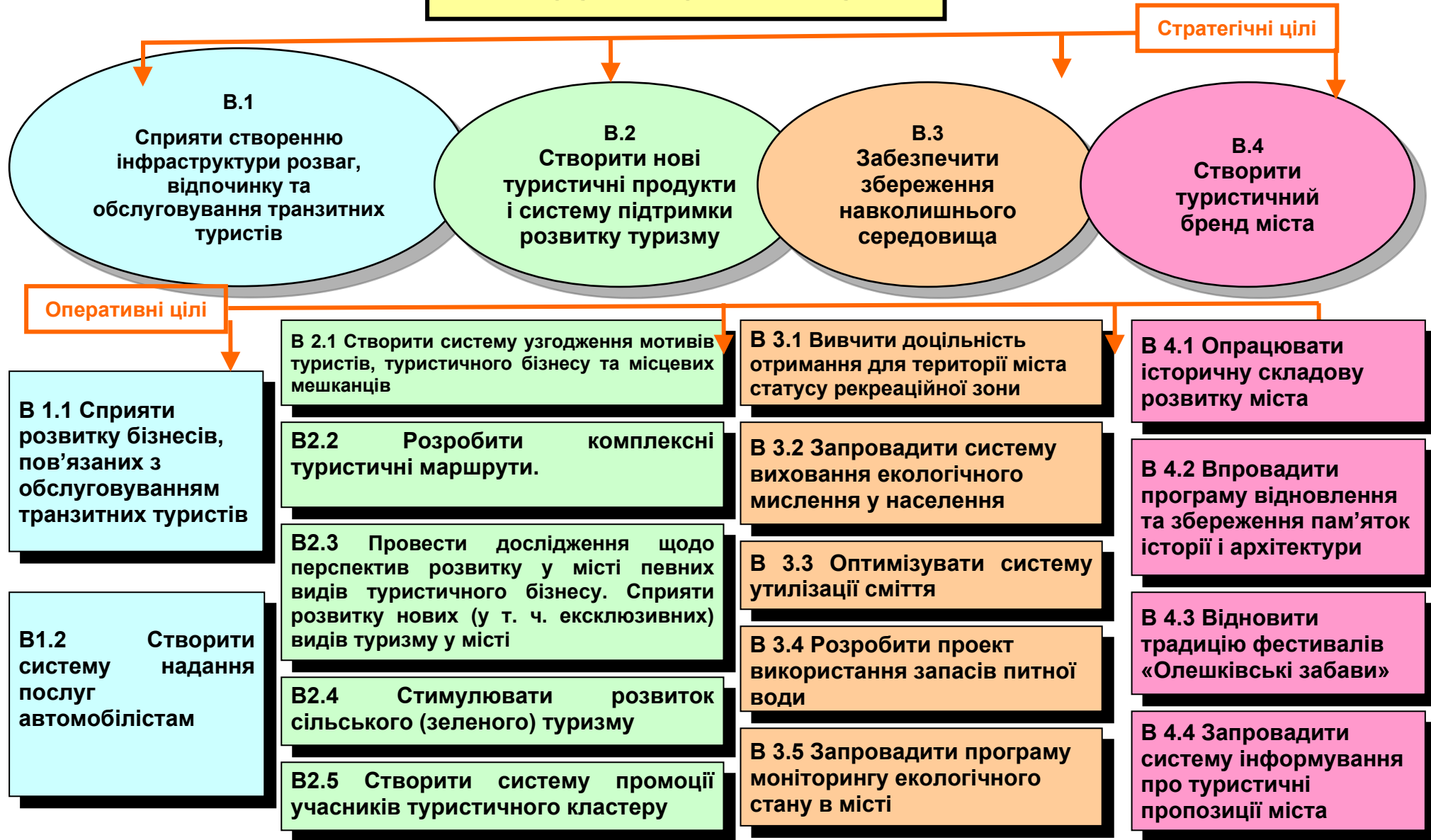
Доцільно ініціювати створення у місті, так званого, «туристичного кластера» для співробітництва дрібних туристичних підприємств на основі взаємної домовленості, навіть без підписання будь-яких угод. Це сприятиме пошуку засобів узгодження мотивів туриста, бізнесу та місцевих мешканців. Кластер має створити спільну систему інформування про туристичні пропозиції міста. Уповноважений представник кластера може рекламувати всіх учасників на турярмарках, виставках, на спільному сайті, тощо. Це сприятиме максимальній легалізації туристичної діяльності – та, як наслідок, збільшенню надходжень в місцевий бюджет. Визначальною у такій діяльності є інформація про найбільш перспективні в місті види турбізнесу (наприклад, обслуговування транзитних туристів, або екстремальний туризм в пісках, водний туризм на Дніпрі та у плавнях, тощо). Для цього потрібні дослідження (наприклад, обсягу й структури пасажиропотоку) і конкретні рекомендації фахівців, яких доцільно залучити до спільної роботи.

Мають перспективу розвиток сільського туризму у підпорядкованих селах, та пов'язана з цим переробка продукції сільського господарства. Стає актуальною у цьому сенсі проблема збереження навколишнього середовища, та, як складова, виховання екологічного мислення у населення.

Цюрупинськ - центр формування культурного середовища всього району. В місті діють: центр культури та дозвілля, музична школа, музей, бібліотеки, тощо. Щоб привести у належний стан оглядові об'єкти, міською радою затверджена програма відновлення і збереження об'єктів історичної і культурної спадщини та соціального розвитку Цюрупинська, яка дасть змогу міській раді складати і реалізовувати плани розроблення туристичних маршрутів з використанням відповідної державної підтримки. Метою програми є визначення пам'ятних місць та пам'яток історії, які підлягають відновленню та збереженню, зокрема, це територія Олешківської Січі (урочище Олешшя) та частина будівлі жіночого монастиря. Історична спадщина має бути основою для створення туристичного бренду міста, що сприятиме розвитку усіх сегментів туристичного бізнесу.

Отже у найближчі роки найважливішими чинниками розвитку туристичної галузі міста стає зовнішній вигляд міста, стан технічної інфраструктури, транспорт і дороги, культурні, освітні, рекреаційні ресурси, ставлення посадовців міської влади до проблем міста та ефективність вирішення цих проблем, стан довкілля – все що є компонентами «якості життя в громаді» та іміджу міста – як в очах пересічних громадян, так і гостей міста.

В. РОЗВИТОК ТУРИЗМУ

Стратегічні цілі:

В 1. Сприяти створенню інфраструктури розваг, відпочинку та обслуговування транзитних туристів

В 1.1 Сприяти розвитку бізнесів, пов'язаних з обслуговуванням транзитних туристів

Виконавчі органи міської ради разом з підприємцями, зайнятими у туристичному бізнесі та з залученням відповідних фахівців цієї сфери забезпечують вивчення обсягів та структури пасажиро потоку та розробляють відповідні рекомендації та вживають заходи з розвитку бізнесів, пов'язаних з обслуговуванням транзитних туристів.

Виконавчий комітет міської ради, Цюрупинський міський центр земельно-майнових відносин, підприємці, фахівець з туризму.

В 1.2 Створити систему надання послуг автомобілістам

Виконавчі органи міської ради разом з підприємцями, що надають послуги сприяють оптимізації системи надання послуг автомобілістам, до якої входять: заклади обслуговування автомобілів заклади розміщення (зокрема для гостей Херсона), заклади харчування (зокрема, заклади ресторанного господарства) і «стоп-споруди» на трасі (туалет, вода, душ, ринок), заклади розваг (зокрема, грального бізнесу), сфера послуг таксі, система орієнтації та інформаційні пункти.

Виконавчий комітет міської ради, Цюрупинський міський центр земельно-майнових відносин, підприємці.

В 2. Створити нові туристичні продукти і систему підтримки розвитку туризму

В 2.1 Створити систему узгодження мотивів туристів, туристичного бізнесу та місцевих мешканців (створити туристичний кластер).

Виконавчі органи міської ради разом з підприємцями, зацікавленими у розвитку туристичного бізнесу, ініціюють створення в місті «туристичного кластеру» - об'єднання підприємців туристичного бізнесу, що разом пропонують комплекс різноманітних взаємодоповнюючих послуг для гостей міста, та використовують спільні ресурси для власної промоції та маркетингу.

Виконавчий комітет міської ради, підприємці.

В 2.2 Розробити комплексні туристичні маршрути.

Виконавчі органи міської ради разом з підприємцями, зацікавленими у туристичному бізнесі, об'єднаними у туристичний кластер розробляють комплексні туристичні маршрути з використанням вже існуючих в місті послуг для туристів, а також нові туристичні маршрути у межах програми відновлення та збереження пам'яток історії (з використанням державної підтримки).

Виконавчий комітет міської ради, Цюрупинський міський центр земельно-майнових відносин, підприємці.

В 2.3 Провести дослідження і отримати рекомендації фахівців щодо перспектив розвитку у місті певних видів туристичного бізнесу. Сприяти розвитку нових (у т. ч. ексклюзивних) видів туризму у місті

Виконавчі органи міської ради разом з підприємцями, зацікавленими у розвитку туристичного бізнесу, об'єднаними у туристичний кластер, залучають відповідних фахівців та проводять дослідження щодо перспективності розвитку: шоп-туризму, промислового туризму, дегустаційного, сімейного туризму, винолікування, залучення туристів з приморських міст, використання дитячих баз, лісового туризму, кінного туризму, спортивних баз, водних змагань, спортивних фестивалів, використання туризму у плавнях, на островах, рибальства, риборозведення, використання яхт з козацькою атрибутикою, використання Музею просто неба «Олешківська Січ», елітного туризму, екстремального туризму у пісках (змагання на автомобілях, лікування у піщаних ваннах), залучення студентів-географів, сертифікації йодового озера, тощо.

Виконавчий комітет міської ради, Цюрупинський міський центр земельно-майнових відносин, підприємці.

В 2.4 Стимулювати розвиток сільського (зеленого) туризму

Виконавчі органи міської ради вивчають кращу національну практику, готують презентацію та інформують мешканців сіл Саги - 1 та Саги-2, про можливості легальної діяльності у сфері сільського (зеленого) туризму. Сприяють приведенню будинків приватного сектору цих сіл у належний стан, створенню системи виробництва екологічно чистої продукції (овочі, фрукти, кавуни тощо), а також стимулюють розвиток садівництва та виноградарства у приватному секторі.

Виконавчий комітет міської ради, Цюрупинський міський центр земельно-майнових відносин, підприємці.

В 2.5 Створити систему промоції учасників туристичного кластеру

Виконавчі органи міської ради разом з підприємцями, об'єднаними у туристичний кластер, зокрема представники сільського (зеленого) туризму, залучають відповідних фахівців та створюють систему ефективної промоції учасників туристичного кластеру на тур-ярмарках, виставках, сайтах, тощо.

Виконавчий комітет міської ради, Цюрупинський міський центр земельно-майнових відносин, підприємці.

В 3. Забезпечити збереження навколишнього середовища

В 3.1 Вивчити доцільність отримання для території міста статусу рекреаційної зони

Міська рада та її виконавчі органи вивчають питання можливості та доцільності надання території міста статусу рекреаційної зони, та, у разі позитивних висновків, вживають необхідних заходів для здобуття такого статусу.

Міська рада, міський голова, виконавчий комітет міської ради.

В 3.2 Запровадити систему виховання екологічного мислення у населення

Виконавчі органи міської ради вивчають кращу національну практику, розробляють та впроваджують програму екологічного виховання для учнів загальноосвітніх шкіл та дошкільних закладів, зокрема, сприяють запровадженню туристсько-красознавчих експедицій екологічної спрямованості для учнівської молоді з метою формування екологічної поведінки жителів приватного сектору, розробляють та впроваджують програму екологічної освіти населення та системи стимулювання екологічної поведінки (щодо лісу, дичини, грибів, рибалки, вивозу сміття).

Виконавчий комітет міської ради, Цюрупинський міський центр земельно-майнових відносин

В 3.3 Оптимізувати систему утилізації сміття

Міська рада та її виконавчі органи розробляють програму заходів щодо профілактики стихійних звалищ та впроваджують в місті ефективну систему утилізації сміття.

Міська рада, виконавчий комітет міської ради, спеціаліст виконкому з юридичних питань.

В 3.4 Розробити проект використання запасів питної води

Виконавчі органи міської ради разом з комунальним підприємством "Водоканал" з залученням відповідних фахівців визначити кількість і якість підземних запасів питної води та вивчають можливість їх використання.

Виконавчий комітет міської ради, МКП "Водоканал"

В 3.5 Запровадити програму моніторингу екологічного стану в місті

Виконавчі органи міської ради організують розробку та реалізацію програми моніторингу екологічного стану у межах міста.

Виконавчий комітет міської ради, спеціаліст виконкому з земельних питань

В 4. Створити туристичний бренд міста

В 4.1 Опрацювати історичну складову розвитку міста

Виконавчі органи міської ради разом з відповідними громадськими та науковими закладами організують роботу з фахового опрацювання історичних та етнографічних передумов розвитку у місті туризму з використанням місцевих історичних «брендів» та міфології регіону.

Виконавчий комітет міської ради, Районне козацьке товариство "Олешківська Січ"

В 4.2 Впровадити програму відновлення та збереження пам'яток історії і архітектури

Міська рада та її виконавчі органи розробляють та впроваджують програму відновлення і збереження пам'яток історії та архітектури, зокрема, території Олешківської Січі, жіночого монастиря, та інших.

Виконавчий комітет міської ради, Районне козацьке товариство "Олешківська Січ"

В 4.3 Відновити традицію фестивалів «Олешківські забави»

Виконавчі органи міської ради разом з відповідними громадськими організаціями відновлюють проведення традиційних фестивалів «Олешківські забави».

Виконавчий комітет міської ради, керуючий справами виконкому, Районне козацьке товариство "Олешківська Січ"

В 4.4 Запровадити систему інформування про туристичні пропозиції міста.

Виконавчі органи міської ради разом з підприємцями, об'єднаними у туристичний кластер запроваджують систему інформування про туристичні пропозиції міста, зокрема, шляхом створення мережі міських інформаційно-туристичних пунктів, з використанням телекомунікаційної інфраструктури (місцевого телебачення; туристичного веб-сайту міста, тощо), друкованої промоційної продукції, туристичних вказівників.

Виконавчий комітет міської ради, Цюрупинський міський центр земельно-майнових відносин, підприємці.

Критичне питання С. Соціально-культурний і професійний розвиток мешканців міста

Керівники міських підприємств здебільшого задоволені наявною робочою силою. Але для подальшого розширення багатьом підприємствам бракує працівників необхідної кваліфікації, головним чином, у технічних сферах. Тому першочерговим завданням постає розвиток людських ресурсів. Потрібна система закріплення досвідчених кадрів, наприклад, шляхом запровадження соціальних пакетів, зокрема, корпоративного довгострокового накопичувального страхування життя найманих фахівців.

Місто має високий кадровий потенціал, але потрібно створення гнучкої системи ефективної цільової підготовки та перепідготовки кваліфікованих працівників у відповідності з попитом на ринку праці.

Актуальною є робота щодо створення сприятливого регуляторного середовища, що разом з розвитком інфраструктури бізнесу, сприятиме легалізації тіньового сектору економіки міста.

Ключовим чинником для розвитку людських ресурсів є підвищення якості життя: посилення матеріально-технічної й кадрової бази соціально-культурних установ і забезпечення якості їхніх послуг, культурне, правове й моральне виховання населення, профілактика правопорушень. Перед містом постає завдання відродити будівництво доступного за ціною якісного житла та забезпечити належну якість комунальних послуг.

С. Соціально-культурний і професійний розвиток мешканців міста

Стратегічні цілі

С.1

Створити систему ефективної цільової підготовки, перепідготовки і закріплення кваліфікованих працівників

С.2

Створити систему соціально-культурного розвитку і безпеки життя

Оперативні цілі

С 1.1 Провести дослідження стану трудових ресурсів

С1.2 Запровадити систему соціального партнерства у вирішенні проблем у сфері трудових ресурсів

С1.3 Сприяти запровадженню інструментів закріплення на підприємствах міста кваліфікованих фахівців

С 2.1 Забезпечити поліпшення матеріально-технічної й кадрової бази соціально-культурних установ і якості їхніх послуг

С2.2 Створити систему інформування громади та залучення їх до співпраці

С2.3 Створити ефективну систему профілактики правопорушень та охорони правопорядку

Стратегічні цілі:

С 1. Створити систему ефективної цільової підготовки, перепідготовки і закріплення кваліфікованих працівників

С 1.1 Провести дослідження стану трудових ресурсів

Міська рада та її виконавчі органи спільно з Центром зайнятості, представниками закладів шкільної та середньої професійно-технічної освіти проводять дослідження стану трудових ресурсів міста та впроваджують заходи з покращення підготовки кваліфікованих кадрів.

Міська рада, виконавчий комітет міської ради, керуючий справами виконкому, районний центр зайнятості, заклади освіти.

С 1.2 Запровадити систему соціального партнерства у вирішенні проблем у сфері трудових ресурсів

Міська рада та її виконавчі органи організовують систематичні спільні зустрічі бізнесу, влади, громади, де разом з зацікавленими особами визначають коло проблем (у т. ч. у сфері трудових ресурсів). Запроваджують низку дискусійних зустрічей, зокрема, щодо створення сприятливого регуляторного середовища, пропонують проекти спільних нормативних актів на розгляд міської ради, інформують громаду про стан вирішення проблем.

Міська рада, виконавчий комітет міської ради, спеціаліст виконкому з юридичних питань, підприємці, громадські організації.

С 1.3 Сприяти запровадженню інструментів закріплення на підприємствах міста кваліфікованих фахівців

Міська рада та її виконавчі органи визначають підприємства, що мають проблеми з фаховими кадрами, проводять круглий стіл, за участю фінансового консультанта з питань соціальних стимулів та корпоративного страхування, сприяють розробці для кожного підприємства програми закріплення фахівців із використанням інструментів відкладеної мотивації: таких як, особисті довгострокові накопичувальні рахунки, каси взаємодопомоги, пільгові споживчі кредити, страхування життя, пенсійні рахунки, лікарняні каси, тощо.

Міська рада, виконавчий комітет міської ради, спеціаліст виконкому з юридичних питань, підприємці, фінансові консультанти.

С 2. Створити систему соціально-культурного розвитку і безпеки життя

С 2.1 Забезпечити поліпшення матеріально-технічної й кадрової бази соціально-культурних установ і якості їхніх послуг

Міська рада та її виконавчі органи визначають проблеми, створюють та впроваджують програму поліпшення матеріально-технічної й кадрової бази соціально-культурних установ і якості їхніх послуг.

Міська рада, виконавчий комітет міської ради

С 2.2 Створити систему інформування громади та залучення їх до співпраці

Міська рада та її виконавчі органи за участю фахівця з питань соціології та політичної реклами, з метою культурного, правового й морального виховання населення, створюють систему інформування громади та залучення мешканців міста до співпраці. Створюють газету міської ради, розробляють та впроваджують програму налагодження соціального партнерства між владою і громадою.

Міська рада, міський голова, виконавчий комітет міської ради, соціолог.

С 2.3 Створити ефективну систему профілактики правопорушень та охорони правопорядку

Міська рада та її виконавчі органи визначають проблеми у сфері правопорядку, вивчають кращу практику в цій сфері, створюють та впроваджують ефективну систему профілактики правопорушень та охорони правопорядку.

Міська рада, міський голова, виконавчий комітет міської ради, спеціаліст виконкому з юридичних питань.

ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТІВ

На засіданні, яке відбулося у серпні 2007 року, члени Експертного Комітету визначили пріоритетність оперативних цілей стратегічного плану.

Мета визначення пріоритетів – створити довгостроковий довідковий документ, який допоможе групі, що буде відповідати за управління впровадженням Стратегічного плану, і керівництву міста, оптимально розподілити обмежені людські та фінансові ресурси, що виділятимуться на реалізацію 35 оперативних цілей плану. Члени Експертного Комітету дійшли висновку, що всі оперативні цілі є важливими для майбутнього міста, є складниками напрямів, накреслених Стратегічним планом.

Проте зовнішні умови не залишатимуться незмінними, і для тих, хто відповідатиме за впровадження, буде незайвим знати, як члени Експертного Комітету розуміли відносну важливість проектів плану в час його прийняття. Тому членам комітету запропонували оцінити 35 оперативних цілей за такими критеріями: вплив на стратегічну ціль, здійсненність (оцінка за цим критерієм мала подвійну вагу), строки, вплив на інвестиції та робочі місця, участь приватного сектора, сумісність з іншими оперативними цілями. У визначенні пріоритетів брали участь члени Експертного Комітету та територіальної громади міста.

Визначення пріоритетів

РЕЙТИНГ	Проект / Оперативна ціль		Вплив на стратегічну ціль	Здійсненність	Строки	Вплив на інвестиції та робочі місця	Участь приватного сектора	Сумісність з іншими цілями	Разом (0 - 21)
1.	A.2.2	Розробити Генеральний план міста	2,8	5,4	2,5	2,2	1,7	2,4	17,0
2.	C.2.3	Створити ефективну систему безпеки	2,6	5,5	1,9	1,9	1,9	2,0	15,9
3.	A.2.3	Провести інвентаризацію земельних ділянок	2,7	4,4	2,1	2,3	1,8	2,2	15,5
4.	B.3.4	Розробити проект використання запасів питної води	2,6	5,0	2,2	1,9	1,5	2,1	15,3
5.	B.4.3	Відновити традицію фестивалів Олешківські забави	2,5	4,2	2,5	1,7	2,1	2,1	15,1
6.	A.2.1	Створити систему управління перспективним розв міста	2,5	4,5	2,2	2,1	1,9	1,8	15,0
7.	A.2.4	Оптимізувати систему надання дозволів	2,6	4,5	1,8	2,2	1,8	2,0	14,9
8.	B.2.2	Розробити комплексні туристичні маршрути	2,7	4,5	2,0	2,0	1,8	1,9	14,8
9.	A.1.1	Створити систему муніципального маркетингу	2,5	4,3	2,2	2,4	1,2	2,2	14,8
10.	B.2.3	Провести дослідження перспектив турбізнесу	2,5	4,2	2,0	2,2	1,6	2,2	14,6
11.	B.4.4	Запровадити систему інформування про туризм	2,5	4,1	2,2	1,8	1,8	2,2	14,5
12.	B.4.2	Впровадити програму відновлення пам'яток історії	2,4	4,0	2,1	1,9	2,0	2,1	14,5
13.	B.3.3	Оптимізувати систему утилізації сміття	2,5	4,2	1,8	1,9	2,0	2,1	14,5
14.	A.1.2	Розширити сегмент ринку збуту місцевої продукції	2,2	4,2	1,9	2,1	1,7	2,3	14,4
15.	C.1.1	Провести дослідження стану трудових ресурсів	2,5	3,8	2,3	2,2	1,5	1,9	14,3

Стратегічний план економічного розвитку м. Цюрупинськ

16.	B.1.1	Сприяти розвитку бізнесів, транзитний туризм	2,5	3,8	1,8	2,1	2,1	1,9	14,2
17.	A.3.6	Провести реконструкцію очисних споруд	2,5	4,2	2,1	1,8	1,5	2,2	14,2
18.	C.2.1	Забезпечити поліпшення соціокультурних установ	2,4	3,9	2,0	2,2	1,4	2,1	13,9
19.	C.1.3	Сприяти запровадженню інструментів закріплення	2,5	3,8	2,0	2,2	1,5	1,8	13,8
20.	C.1.2	Запровадити систему соціального партнерства	2,3	3,8	1,9	2,1	1,8	1,8	13,7
21.	B.3.5	Запровадити програму моніторингу екологічного стану	2,5	3,5	2,2	1,8	1,6	2,1	13,7
22.	B.1.2	Створити систему надання послуг автомобілістам	2,4	3,3	1,8	1,9	2,0	2,1	13,5
23.	A.1.3	Створити нові інвестиційні продукти	2,6	3,1	1,5	2,3	1,7	2,2	13,4
24.	B.4.1	Опрацювати історичну складову розвитку міста	2,3	3,9	1,9	1,5	1,9	1,8	13,4
25.	A.3.4	Виконати ремонт доріг міста	2,5	3,5	1,5	1,9	1,7	2,2	13,3
26.	C.2.2	Створити систему інформування громади	2,2	3,5	1,8	1,9	1,6	2,2	13,3
27.	B.2.4	Стимулювати розвиток сільського туризму	2,1	3,5	1,9	1,9	1,9	1,8	13,2
28.	B.2.1	Створити систему туристичного кластеру	2,3	3,0	1,8	2,2	2,0	1,8	13,1
29.	B.3.1	Вивчити доцільність рекреаційної зони	2,5	3,5	1,6	1,8	1,3	2,2	12,8
30.	A.3.3	Забезпечити належну якість комунальних послуг	2,5	3,1	1,5	1,5	1,8	1,9	12,4
31.	A.3.2	Створити ефективну систему утримання житла	2,3	3,1	1,6	1,9	1,8	1,4	12,2
32.	B.2.5	Створити систему промоції учасників кластеру	1,7	3,2	1,6	1,9	1,7	1,7	11,8
33.	A.3.1	Розробити і впровадити проект будівництва якісного житла	2,4	2,8	1,4	1,8	1,6	1,7	11,6
34.	A.3.5	Побудувати окружну дорогу	2,4	3,1	1,4	1,6	1,5	1,5	11,5
35.	B.3.2	Запровадити систему екологічного виховання	2,3	2,7	1,5	1,0	1,5	1,3	10,3

Основні результати рейтингування цілей:

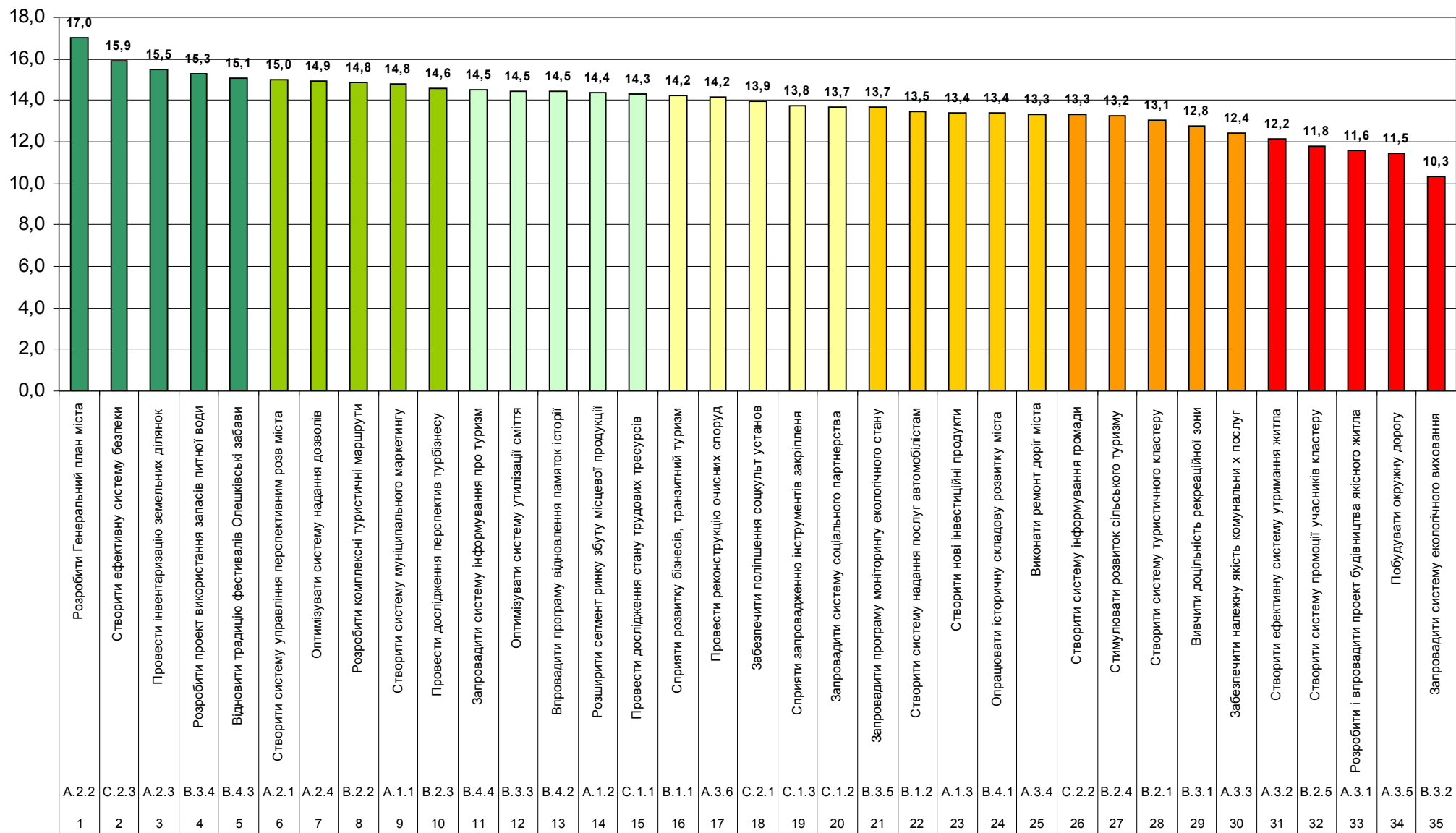
- На графіку показаний розподіл проектів за кількістю набраних балів (з кроком 0,1 бал). Як можна побачити, оцінки розподілилися за середнім балом в діапазоні від 10,3 до 17,0.
- Високі оцінки отримали оперативні цілі з плану дій за всіма трьома критичними питаннями: А. Залучення інвестицій, В. Розвиток туризму та С. Соціально-культурний і професійний розвиток мешканців міста, особливо за критеріями «Здійсненність» і «Вплив на стратегічну ціль». Це було цілком очікувано з огляду на зосередженість Стратегічного плану на питаннях економічного розвитку, а також вибрані критерії. Майже усі оперативні цілі оцінені як реалістичні (бал за здійсненність – в середньому від 3,0 до 5,5).
- Серед стратегічних цілей плану найвищий рейтинг мають: А2. Створити сприятливий інвестиційний і бізнес клімат. Оптимізувати місцеву нормативну базу, як сприятливу для бізнесу; В 4. Створити туристичний бренд міста; та С 2. Створити систему соціально-культурного розвитку і безпеки життя. Імовірно, ці стратегічні цілі найбільшою мірою відповідають потребам місцевої економіки, бізнесу, підприємців, і демонструють значення, яке приділяється у місті створенню умов для інвестицій і розвитку туризму, що стане основою для майбутнього економічного зростання міста.

- Серед оперативних цілей найвищий рейтинг отримали такі проекти стратегічного плану: А.2.2 Розробити Генеральний план міста (17,0); С.2.3 Створити ефективну систему безпеки (15,9); А.2.3 Провести інвентаризацію земельних ділянок (15,5). Усі вони є реалістичними, отримавши досить високі бали за критеріями «Здійсненність» і «Строки».
- Найменшу кількість балів набрали оперативні цілі В.3.2. Запровадити систему екологічного виховання (10,3), А.3.5. Побудувати окружну дорогу (11,5) та А.3.1. Проект будівництва якісного житла (11,6). Вплинули на такий рейтинг низькі оцінки здійсненності цих цілей та великих строків їх втілення. У той же час вони дуже важливі для реалізації взагалі стратегічних цілей, особливо у сенсі довгострокового планування можливих наслідків їх втілення.

Найвищі та найнижчі оцінки цілей за окремими критеріями

Ціль	Критерій	Бали							Сума
		1	2	3	4	5	6	7	
	Вплив на стратегічну ціль								
А.2.2	Розробити Генеральний план міста	2,8	5,4	2,5	2,2	1,7	2,4	2,4	17,0
В.3.5	Створити систему промоції учасників кластеру	1,7	3,2	1,6	1,9	1,7	1,7	1,7	11,8
	Здійсненність								
С.2.3	Створити ефективну систему безпеки	2,6	5,5	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	15,9
В.3.2	Запровадити систему екологічного виховання	2,3	2,7	1,5	1,0	1,5	1,3	1,3	10,3
	Строки								
А.2.2	Розробити Генеральний план міста	2,8	5,4	2,5	2,2	1,7	2,4	2,4	17,0
А.3.1	Проект будівництва якісного житла	2,4	2,8	1,4	1,8	1,6	1,7	1,7	11,6
	Вплив на інвестиції та робочі місця								
А.1.1	Створити систему муніципального маркетингу	2,5	4,3	2,2	2,4	1,2	2,2	2,2	14,8
В.3.2	Запровадити систему екологічного виховання	2,3	2,7	1,5	1,0	1,5	1,3	1,3	10,3
	Участь приватного сектора								
В.1.1	Сприяти розвитку бізнесів, транзитний туризм	2,5	3,8	1,8	2,1	2,1	1,9	1,9	14,2
А.1.1	Створити систему муніципального маркетингу	2,5	4,3	2,2	2,4	1,2	2,2	2,2	14,8
	Сумісність з іншими цілями								
А.2.2	Розробити Генеральний план міста	2,8	5,4	2,5	2,2	1,7	2,4	2,4	17,0
В.3.2	Запровадити систему екологічного виховання	2,3	2,7	1,5	1,0	1,5	1,3	1,3	10,3
	Разом (0 - 21)								сума
А.2.2	Розробити Генеральний план міста	2,8	5,4	2,5	2,2	1,7	2,4	2,4	17,0
С.2.3	Створити ефективну систему безпеки	2,6	5,5	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	15,9
А.2.3	Провести інвентаризацію земельних ділянок	2,7	4,4	2,1	2,3	1,8	2,2	2,2	15,5
А.3.1	Проект будівництва якісного житла	2,4	2,8	1,4	1,8	1,6	1,7	1,7	11,6
А.3.5	Побудувати окружну дорогу	2,4	3,1	1,4	1,6	1,5	1,5	1,5	11,5
В.3.2	Запровадити систему екологічного виховання	2,3	2,7	1,5	1,0	1,5	1,3	1,3	10,3

Графік розподілу проектів (оперативних цілей) за пріоритетністю (кількістю набраних балів)

УПРАВЛІННЯ ВПРОВАДЖЕННЯМ

РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Із самого початку роботи зі стратегічного планування в місті Цюрупинськ підкреслювалась важливість етапу реалізації Стратегічного плану та моніторингу його впровадження. Успіх цієї роботи буде вимірюватись позитивними економічними та іншими змінами, що стануть наслідком виконання передбачених планом проектів – оперативних цілей – і реалізації його стратегічних цілей.

Першим кроком на шляху реалізації Стратегічного плану буде його прийняття міською радою. Вкрай важливо забезпечити політичну волю до запровадження змін, а також людські та фінансові ресурси, необхідні для виконання всіх проектів, передбачених оперативними цілями плану.

Щоб гарантувати реалістичність і здійсненність плану, над його розробкою працювало понад 20 лідерів громади – представників бізнесу, органів місцевого самоврядування, промислових підприємств, культурних та освітніх закладів тощо. Динамічний процес роботи в Експертному Комітеті, її підкомітетах посилив ентузіазм учасників процесу, що створює чудову основу для підтримки впровадження програми.

Відповідальність за моніторинг упровадження буде покладена на Комітет з управління впровадженням (КУВ), який складатиметься з таких осіб: заступники міського голови, депутати міської ради, керівник відділу економічного розвитку, голова Експертного Комітету і представники місцевого бізнесу. Таким чином, Комітет з управління впровадженням за своїм складом стане продовженням публічно-приватного партнерства, яке уможливило процес стратегічного планування – і зміцнилось упродовж останніх місяців спільної роботи.

Комітет з управління впровадженням здійснюватиме моніторинг за допомогою спеціальної програми, яка надається проектом «Економічний розвиток міст» і на яку можна буде вийти з веб-сайту міста. Ця програма дозволяє стежити за перебігом виконання кожного завдання кожної оперативної цілі. Введення даних на веб-сайті матимуть право здійснювати лише уповноважені члени Комітету з управління впровадженням, але відвідувати його зможе будь-хто – як посадовці міста, так і всі громадяни. У такий спосіб Комітет з управління впровадженням буде проводити моніторинг якості виконання завдань, дотримання графіку. Комітет з управління впровадженням зустрічатиметься щомісячно для оцінки виконання завдань кожної з 36 оперативних цілей, передбачених стратегічним планом. Підтримку діяльності Комітету з управління впровадженням забезпечуватимуть працівники міської ради відповідальні за економічний розвиток міста.

Стратегічний план є «живим документом» і він може коригуватися у міру зміни обставин. Тому члени Комітет з управління впровадженням, а також всі, причетні до згаданої роботи, повинні стежити за тим, щоб стратегічні й оперативні цілі, завдання плану залишалися доречними та актуальними – і реалізовувалися.

Додатки

Проектні листки